Первомайський медичний фаховий коледж
Миколаївської обласної ради

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
з навчальної роботи
_____ Інна СІМЧИШИНА
“ 31 ” серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 22 Охорона здоров’я

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 223 Медсестринство

Освітньо-професійна програма Лікувальна справа

Освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр

м. Первомайськ

Робоча програма виробничої практики для здобувачів фахової передвищої освіти в галузі знань 22 Охорона здоров'я,
спеціальності 223 Медсестринство,
освітньо-професійна програма Лікувальна справа

РОЗРОБЛЕНА

робочою (проєктною) групою Первомайського медичного фахового коледжу Миколаївської обласної ради в складі:

Труньової Тетяни Василівни – завідувач навчально-виробничої практики

Павлик Олени Андріївни - голова робочої групи, спеціаліст вищої категорії, голова циклової комісії основ медсестринства та терапевтичних дисциплін Первомайського медичного фахового коледжу Миколаївської обласної ради.

Рачинської Ірини Миколаївни - член робочої групи, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, голова циклової комісії педіатричних та акушерсько- гінекологічних дисциплін Первомайського медичного фахового коледжу Миколаївської обласної ради.

Москаль Наталі Валеріївни- член робочої групи, спеціаліст вищої категорії, голова циклової комісії хірургічних дисциплін Первомайського медичного фахового коледжу Миколаївської обласної ради.

Рецензії - відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

Чекрижова Олега Володимировича – директор КНП «Первомайська центральна міська багатопрофільна лікарня».

Готки Віктора Володимировича – директор філії «Районний медичний центр» КНП ПЦМБЛ.

Блоховитої Олени Вікторівни – заступник медичного директора з медсестринства КНП «Первомайська центральна міська багатопрофільна лікарня».

Ухвалено
на спільному засіданні робочих груп забезпечення
ОПП Сестринська справа, Лікувальна справа,
Акушерська справа

Протокол від 27.11.2025 №1

ВСТУП

Робоча програма складена відповідно до стандарту фахової передвищої освіти затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.11.2021 р. № 1202 « Про затвердження стандарту фахової передвищої освіти зі спеціальності 223 Медсестринство галузі знань 22 Охорона здоров'я освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр»», введеного в дію з 2021/2022 навчального року. URL: (посилання на розміщення стандарту на офіційному вебсайті МОН) та Типового положення про організацію практичного процесу в закладах фахової передвищої освіти, затвердженого наказом Міністерством освіти і науки України від 02 травня 2023 року № 510 та Положенням про практичну підготовку здобувачів фахової передвищої освіти в Первомайському медичному фаховому коледжі Миколаївської обласної ради, затвердженого наказом директора від 01.09.2023 № 286-н.

В сучасних реаліях реформування медичної галузі вкрай важливою є підготовка кваліфікованих медичних працівників відповідного рівня та профілю, конкурентоспроможних на ринку праці, компетентних, відповідальних, що вільно володіють сучасними методиками обстеження та оцінювання стану здоров'я людини, здатних до ефективної праці за спеціальністю на рівні світових стандартів.

Виробнича практика є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми, один із етапів навчання для здобувачів освіти Спеціальності 223 Медсестринство освітньо-професійної програми Лікувальна справа.

Програма є частиною освітньо-професійної програми підготовки молодшого бакалавра в рамках професійної спеціалізації і розрахована на 135 годин (4,5 кредитів), з яких робота у відділеннях – 90 годин, самостійна робота студентів – 45 годин. Проведення виробничої практики регламентується навчальним планом, програмою практики, діючими наказами Міністерства освіти і науки та Міністерства охорони здоров'я України, Положенням про проведення виробничої практики. Під час проходження практики 45 год від загального обсягу часу виділяється на самостійну роботу, яка включає удосконалення практичних навичок, роботу в бібліотеці, оформлення в письмовому вигляді медсестринської документації для здійснення медсестринського процесу та санітарно-освітню роботу.

Виробнича практика проводиться на базах стаціонарів терапевтичного хірургічного, педіатричного профілів закладів охорони здоров'я, затверджених наказом Управління охорони здоров'я Миколаївської обласної державної адміністрації.

1. Опис виробничої практики

<table>
<tr><th rowspan="2">Найменування показників</th><th rowspan="2">Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень</th><th>Характеристика навчальної дисципліни</th></tr>
<tr><th>денна форма навчання</th></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів – 4,5</td><td>Галузь знань
22 Охорона здоров'я</td><td rowspan="2">Нормативна</td></tr>
<tr><td>Спеціальність
223 Медсестринство</td></tr>
<tr><td>Загальна кількість годин - 135</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">З них:
Робота на базах практики - 90 год
Самостійна робота - 45 год</td><td rowspan="2">Освітньо-професійний ступінь
фаховий молодший бакалавр</td><td>Рік підготовки - 3 рік навчання VI (БЗСО)</td></tr>
<tr><td>Вид контролю:
Поточний та підсумковий
Форма підсумкового контролю: залік</td></tr>
</table>

2.Мета та завдання практичної підготовки

Метою виробничої практики є:

Забезпечити професійно-практичну підготовку здобувачів освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр», здатного до виконання всіх видів діяльності та втручань, передбачених кваліфікаційними характеристиками фахівців галузі знань 22 Охорона здоров'я спеціальності 223 Медсестринство ОПП Лікувальна справа шляхом формування загальних, спеціальних та додаткових спеціальних компетентностей, необхідних для вирішення типових задач діяльності фахівця на відповідній посаді, включаючи здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі в галузі охорони здоров'я або у процесі навчання.

Завдання :

У результаті проходження виробничої та переддипломної практик здобувач повинен володіти **компетентностями та мати результати навчання:**

Загальні компетентності:

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК 2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК 3 Усвідомлення рівних можливостей та тендерних проблем.
ЗК 4 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 5 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК 6 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 7 Здатність спілкуватися іноземною мовою.
ЗК 8 Здатність до міжособистісної взаємодії.

Спеціальні компетентності:

СК 1 Здатність до застосовування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці.
СК 2 Здатність до вміння задовольняти потреби пацієнта протягом різних періодів життя (включаючи процес умирання), шляхом обстеження, діагностики, планування та виконання медичних втручань, оцінювання результату та корекції індивідуальних планів догляду та супроводу пацієнта.
СК 3 Здатність до самоменеджменту у професійній медичній діяльності.
СК 4 Здатність до співпраці з пацієнтом, його оточенням, з іншими медичними й соціальними працівниками на засадах сімейно- орієнтованого підходу, враховуючи особливості здоров'я чи перенесені хвороби та фізичні, соціальні, культурні, психологічні, духовні чинники і фактори довкілля, здійснювати санітарно-просвітницьку роботу.
СК 5 Здатність до динамічної адаптації та саморегуляції у важких життєвих і професійних ситуаціях з урахуванням механізму управління власними емоційною, мотиваційно-вольовою, когнітивною сферами.
СК 6 Здатність до роботи в мультидисциплінарній команді при здійсненні професійної діяльності, для ефективного надання допомоги пацієнту протягом життя, з урахуванням усіх його проблем зі здоров'ям.
СК 7 Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.
СК 8 Здатність до використання інформаційного простору та сучасних цифрових технологій в професійній медичній діяльності.
СК 9 Здатність до використання сукупностей професійних навичок (умінь) при підготовці та проведенні діагностичних досліджень та застосовуванні дезінфікуючих і лікарських засобів у професійній діяльності.
СК 10 Здатність до забезпечення безпеки пацієнта, дотримання принципів інфекційної та особистої безпеки, збереження здоров'я у процесі здійснення догляду, виконання маніпуляцій, процедур, при переміщенні та транспортуванні пацієнта, наданні екстреної медичної допомоги.
СК 11 Здатність до застосування сукупностей втручань та дій для забезпечення пацієнту гідного ставлення, конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки.
СК 12 Здатність до безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я (освіта впродовж життя).
СК 13 Здатність до використання професійно профільованих знань, умінь та навичок для здійснення санітарно-гігієнічних і лабораторних досліджень, протиепідемічних та дезінфекційних заходів.
СК 14 Здатність до дотримання принципів медичної етики та деонтології.
СК 15 Здатність до здійснення профілактичних втручань, спрямованих на зменшення інфекційних захворювань серед дорослого та дитячого населення, зокрема вакцинацію згідно з календарем профілактичних щеплень та екстрену імунопрофілактику, включаючи її популяризацію.

Результати навчання:

РН 1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації.

РН 2. Застосовувати сучасні цифрові та комунікативні технології для пошуку інформації та документування результатів професійної діяльності.

РН 3. Застосовувати основні положення законодавства в охороні здоров'я.

РН 4. Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативно-правовими документами.

РН 5. Дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності.

РН 6. Обирати тактику спілкування з пацієнтами та членами їхніх родин, колегами, дотримуючись принципів професійної етики, толерантної та неосудної поведінки при здійсненні професійної діяльності, з урахуванням соціальних, культурних, гендерних та релігійних відмінностей.

РН 7. Застосовувати паліативну компетентність при роботі з пацієнтами, їх оточенням, медичними та соціальними працівниками під час здійснення професійної діяльності.

РН 8. Вживати заходи спрямовані на створення безпечного лікарняного середовища та дотримання лікувально-охоронного режиму, в інтересах збереження власного здоров'я та зміцнення здоров'я пацієнта .

РН 9. Розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності та визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях і станах.

РН10. Вміти проводити підготовку пацієнта до лабораторних, інструментальних та інших досліджень, здійснювати забір біологічного матеріалу та проб, скеровувати до лабораторії.

РН11. Застосовувати лікарські препарати та медикаменти при здійсненні професійної діяльності.

РН12. Виконувати медичні маніпуляції та процедури відповідно до фахових протоколів, алгоритмів, включаючи надання послуг з первинної медичної допомоги в складі команди первинної медичної допомоги .

РН13. Надавати екстрену та невідкладну долікарську медичну допомогу.

РН14. Здійснювати заходи щодо збереження репродуктивного здоров'я населення з метою покращення демографічної ситуації.

РН 15. Надавати консультативну допомогу та здійснювати навчання населення щодо здорового способу життя, наслідків нездорового способу життя, важливості збільшення фізичної активності та здорового харчування, вакцинації; забезпечувати реабілітацію реконвалесцентів та диспансеризацію пацієнтів.

РН 16. Вживати заходи, спрямовані на специфічну та неспецифічну профілактику захворювань.

РН 17. Вживати протиепідемічні заходи в осередку інфекційних та особливо небезпечних захворювань при здійсненні професійної діяльності.

РН 18. Дотримуватися правил ефективної взаємодії в команді для надання якісної медичної допомоги різним категоріям населення.

РН 19. Здійснювати взаємозалежні професійні функції з метою забезпечення якісної медичної допомоги населенню.

3. Програма практичної підготовки здобувачів фахової передвищої освіти спеціальності 223 Медсестринство», ОПП Лікувальна справа

№ з/п	Практика	Кількість тижнів	Кількість кредитів	Кількість годин			Вид контролю
				Загальна	На базах практики	Самостійна робота	
1.	**Виробнича практика**	3	4,5	135	90	45	ЗАЛІК

4. Структура виробничої практики

№ з/п	Відділення	Кількість днів	Години	
			Робота у відділенні (кількість годин)	Самостійна робота на робочому місці в ЛПУ
1.	Терапевтичне відділення	5	30 год	15 год
2.	Хірургічне відділення	5	30 год	15 год
3.	Педіатричне відділення	3	18 год	8 год
4.	Приймальне відділення	2	12 год	7 год
		15	**90 год**	**45 год**
	Усього:	**135 год**		

ВІДДІЛЕННЯ ТЕРАПЕВТИЧНОГО ПРОФІЛЮ

Здобувачі повинні знати:

- посадові обов'язки фельдшера, накази та інструкції, які регламентують роботу відділень терапевтичного профілю;
- класифікацію, етіологію, патогенез, симптоматику захворювань, принципи лікування та догляду;
- методи інструментального обстеження хворих і правила техніки безпеки під час роботи з апаратурою;
- невідкладну допомогу при загрозливих станах;
- принципи профілактики захворювань;
- основи медичної етики і деонтології.

Здобувачі повинні вміти:

- володіти маніпуляційною технікою та самостійно виконувати обов'язкові практичні навички;
- за даними обстеження визначати стан тяжкості захворювання та надавати невідкладну допомогу пацієнтам у разі: бронхіальної астми, легеневої кровотечі, непритомності, колапсу, стенокардії, інфаркту міокарда, гіпертензивного кризу, гострої лівошлуночкової недостатності, блювання, шлунково-кишкової кровотечі, печінкової кольки, ниркової кольки, діабетичної коми, гіпоглікемічної коми, анафілактичного шоку, алергічних станів.

Робота в стаціонарі

Робочим місцем здобувачів освіти є медсестринський пост, маніпуляційний і процедурний кабінети, кабінети функціональної та інструментальної діагностики.

На медсестринському посту здобувачі освіти працюють з документацією сестри медичної, палатної, здійснюють догляд за хворими в палатах, виконують призначення лікаря, беруть участь у проведенні огляду хворих і наданні долікарської допомоги при невідкладних станах, виконують заходи, спрямовані на підтримання санітарно-протиепідемічного та лікувально-охоронного режимів, готують хворих до лабораторних, інструментальних та функціональних обстежень.

У маніпуляційному кабінеті засвоюють правила організації роботи кабінету та підготовки приміщення до роботи, працюють з листками призначень, уводять парентерально лікарські препарати, вивчають правила зберігання та обліку сильнодіючих та отруйних засобів (списки А, Б).

Готують процедурний, маніпуляційний кабінети та інструментарій до роботи, беруть участь у підготовці пацієнти до процедур, здійснюють поточну та заключну дезінфекцію процедурного та маніпуляційного кабінетів. За наявності у відділенні (лікарні) окремого кабінету зондувань до 6 год робочого часу студента відводиться для роботи в ньому.

У кабінеті функціональної та інструментальної діагностики вдосконалюють навички роботи з різними моделями ЕКГ-апаратів, визначають функцію зовнішнього дихання, готують пацієнтів до ендоскопічних, ультразвукових, рентгенологічних обстежень та беруть участь у їх проведенні.

ПЕРЕЛІК ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК В ТЕРАПЕВТИЧНОМУ СТАЦІОНАРІ

1. Реєстрація пацієнтів, які поступають у стаціонар.
2. Здійснення огляду пацієнта, оцінка його стану.
3. Проведення термометрії, записування результатів в температурному листку.
4. Дослідження артеріального пульсу, його характеристика, реєстрація.
5. Вимірювання артеріального тиску, його оцінка, реєстрація.
6. Визначення частоти, глибини, ритму дихання, оцінка отриманих даних.
7. Підготовка пацієнтів до:

— збирання сечі для загальноклінічного аналізу, на наявність глюкози, кетонових тіл, визначення рівня діастази, аналізів сечі за Нечипоренком, Зимницьким;

— збирання калу для бактеріологічного дослідження, на яйця гельмінтів, приховану кров;

— гастроскопії, бронхоскопії, ректороманоскопії, колоноскопії;

— УЗД органів черевної порожнини;

— рентгенологічних досліджень органів травного каналу, нирок;

— плевральної та абдомінальної пункції.

8. Реєстрація електрокардіограм, проведення пневмотахометрії, спірографії.
9. Підготовки маніпуляційного стола до роботи.
10. Проведення діагностичної проби на індивідуальну чутливість до лікарських засобів.
11. Розведення і розрахунок дози антибіотика.
12. Виконання ін'єкцій внутрішньошкірних, підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних вливань.
13. Заповнення системи одноразового використання інфузійним розчином.
14. Узяття крові із вени для імунологічних, біохімічних та бактеріологічних досліджень.
15. Проведення дезінфекції, передстерилізаційного очищення виробів медичного призначення.
16. Проведення контролю якості передстерилізаційного очищення виробів медичного призначення на наявність залишків крові та мийних засобів.
17. Промивання шлунка.
18. Проведення фракційного та дуоденального зондувань.
19. Поставлення клізм: очисної, сифонної, олійної, лікувальної.
20. Проведення катетеризації сечового міхура.
21. Техніка користування функціональним ліжком.
22. Заміна натільної та постільної білизни лежачому пацієнту.
23. Годування тяжкохворого.
24. Обробка шкіри, профілактика пролежнів.
25. Подавання судна, сечоприймача та їх дезінфекція.
26. Накладання зігрівального компресу.
27. Техніка застосування медичних банок.
28. Техніка накладання гірчичників.
29. Подача кисню з кисневої подушки.
30. Техніка користування дозованим аерозольним інгалятором.

31. Застосування грілки та міхура з льодом.
32. Узяття мазків із зіва та порожнини носа.
33. Збирання мокротиння для дослідження.
34. Підготовка зондів, катетерів, наконечників до маніпуляції.
35. Приготування розчинів хлорного вапна, хлораміну, сучасних дезінфекційних розчинів.
36. Виписування, облік і зберігання сильнодіючих, наркотичних та отруйних речовин згідно з чинними наказами.
37. Констатація смерті, правила поводження з трупом.

ВІДДІЛЕННЯ ХІРУРГІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Здобувачі повинні знати:

- чинні накази, інструкції, галузевий стандарт, які регламентують роботу хірургічних відділень, стаціонарів хірургічного і травматологічного кабінетів поліклініки;
- посадові інструкції медичних сестер на кожному робочому місці;
- симптоматику захворювань та пошкоджень, їх ускладнення, обсяг долікарської допомоги при невідкладних станах;
- правила техніки безпеки;
- основи медичної етики і деонтології;
- тактику надання долікарської допомоги при невідкладних станах;
- тактику в разі аварійної ситуації при роботі з кров'ю та іншими біологічними рідинами.

Здобувачі повинні вміти:

- володіти маніпуляційною технікою та самостійно виконувати обов'язкові практичні навички;
- за даними обстеження визначати тяжкість захворювання та надавати невідкладну долікарську допомогу хворим у разі: гострої крововтрати, шлунково-кишкової кровотечі, легеневої кровотечі, кровотечі з носа, поранення шиї, переломів хребта (ускладненого і неускладненого), переломів трубчастих кісток, кісток таза, ребер, пневмотораксів, вивиху нижньої щелепи, черепно-мозкової травми, травматичного шоку, хімічних опіків шкірних покривів і стравоходу, термічного опіку, електротравми, відморожень, "гострого живота", гострої затримки сечі, ниркової кольки, маститу, гострого тромбофлебіту, посттрансфузійних ускладнень;
- здійснювати особистий протиснідний захист при роботі з кров'ю та іншими біологічними рідинами.

Робота у відділенні

Робочі місця здобувачів:

- пост палатної медсестри;
- маніпуляційний кабінет;
- чиста та гнійна перев'язувальні;
- операційний блок;
- гіпсувальний кабінет.

Вивчають режим роботи відділень, посадові обов'язки на кожному робочому місці, під контролем досвідчених медичних сестер працюють із хворими у відділенні (приймають та виписують, здійснюють загальний догляд, готують до обстежень, операцій, транспортують та ін.)

Беруть участь у підготовці маніпуляційного, перев'язувального кабінетів, операційного блоку до роботи, переливанні крові та кровозамінників, складанні наборів інструментів до операцій, ознайомлюються з веденням обліку наркотичних та отруйних речовин, готують до стерилізації перев'язний матеріал та інструментарій, знезаражують використаний перев'язний матеріал, асистують лікарю під час перев'язок та операцій, накладають різні види пов'язок, знімають і накладають шви та ін.

Навчаються надавати долікарську допомогу хворим з невідкладними станами та оволодівають технікою проведення реанімаційних заходів.

Вивчають документацію відділення та правила її заповнення.

ПЕРЕЛІК ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК В ХІРУРГІЧНОМУ СТАЦІОНАРІ

1. Транспортування і перекладання хворих з переломами кісток таза, стегнової кістки, ребра, хребта.
2. Підготовка марлевих кульок, серветок, турунд.
3. Знезараження та передстерилізаційне очищення виробів медичного призначення та використаного перев'язного матеріалу.
4. Контроль якості передстерилізаційного очищення.
5. Укладання матеріалу в бікси для стерилізації.
6. Підготовка зондів, дренажів до стерилізації та проведення їх стерилізації.
7. Передстерилізаційна обробка і стерилізація мисок.
8. Обробка рук сучасними та класичними методами.
9. Одягання операційної сестри і хірурга в стерильний одяг.
10. Підготовка стерильного столу до роботи.
11. Проведення місцевої анестезії, анестезії хлоретилом.
12. Підготовка та обробка операційного поля.
13. Складання набору медичних інструментів для: венесекції, трахеостомії, первинної хірургічної обробки ран, лапароцентезу, апендектомії, трепанації черепа, ампутації кінцівки, скелетного витягнення, розтину гнояків.
14. Заповнення інфузійних систем і їх підключення.
15. Визначення групи крові та резус-фактора.
16. Проведення проб на сумісність крові донора і реципієнта.
17. Катетеризація сечового міхура.
18. Проведення премедикації.
19. Підготовка анестезіологічного столика.
20. Перев'язування ран.
21. Накладання та зняття швів.
22. Накладання м'яких і твердих пов'язок: клейових, бинтових (чепець, на одне і обидва ока, вуздечку, хрестоподібну на потилицю, колосоподібну на плечовий суглоб, спіральну на грудну клітку, грудну залозу, Дезо, черепашачу, на пальці, восьмиподібну на променево-зап'ястковий суглоб), косинкові пов'язки, шини Крамера, Дітеріхса), підготовка гіпсових бинтів, лонгет, накладання і зняття гіпсових пов'язок та лонгет, підготовка шини Беллера для застосування.
23. Накладання джгута при артеріальній кровотечі.
24. Пальцеве притискання артерії.
25. Проведення непрямого масажу серця.
26. Проведення штучної вентиляції легень (рот- у- рот, рот-у-ніс).
27. Надання допомоги при западанні язика.
28. Здійснення особистого протиснідного захисту при роботі з кров'ю та іншими біологічними рідинами
29. Оформлення карти стаціонарного хворого (історія хвороби).

ВІДДІЛЕННЯ ПЕДІАТРИЧНОГО ПРОФІЛЮ

Здобувачі повинні знати:

- чинні накази та інструкції, які регламентують роботу дитячого стаціонару та поліклініки;
- анатомо-фізіологічні особливості дітей різного віку;
- правила вигодовування дітей до року та розрахунок разової та добової кількості їжі;
- симптоматику захворювань, їх ускладнення, обсяг долікарської допомоги при них;
- календар профілактичних щеплень;
- правила медичної етики та деонтології.

Здобувачі повинні уміти:

- володіти маніпуляційною технікою та виконувати обов'язкові практичні навички під контролем медичної сестри;
- за даними обстежень оцінювати стан розвитку дитини (фізичний та нервово-психічний), стан тяжкості хворої дитини;
- давати поради батькам щодо вигодовування та загартовування дітей;
- здійснювати догляд і спостереження за хворою та здоровою дитиною;
- надавати долікарську допомогу у разі таких невідкладних станів: гіпертермії, судом, ларингоспазму, стенозувального ларинготрахеїту, носової кровотечі, асфіксії новонародженого, дихальної недостатності, астматичного стану, гострої серцевої недостатності, колапсу і непритомності, діабетичної та гіпоглікемічної ком, анафілактичного шоку і алергічних станів, токсикозу з ексикозом, гострої ниркової недостатності;
- проводити санітарно-освітню роботу.

Робота в стаціонарі

Робочі місця здобувачів освіти: пост медичної сестри соматичних та спеціалізованих відділень, маніпуляційна, процедурний кабінет та кабінет функціональної діагностики.

Самостійна робота здобувачів на кожному робочому місці здійснюється під контролем досвідчених медсестер.

Здобувачі освіти проводять огляд дітей, оцінюють їх фізичний і психомоторний розвиток, визначають стан тяжкості захворювання та обсяг заходів з догляду за хворими; беруть участь у наданні долікарської допомоги при невідкладних станах; здійснюють догляд за дітьми різних вікових груп; засвоюють специфіку роботи на різних ділянках (пост медсестри, маніпуляційна, процедурний кабінети); готують хворих до різних обстежень і допомагають лікарю при їх проведенні; виконують призначення лікаря; проводять санітарно-освітню роботу серед батьків та дітей.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК В ПЕДІАТРИЧНОМУ СТАЦІОНАРІ

1. Проведення прийому здорових і хворих дітей.
2. Проведення оцінки стану, встановлення.
3. Збирання анамнезу.
4. Проведення загального огляду.
5. Проведення антропометрії.
6. Проведення оцінки фізичного та нервово-психічного розвитку дитини.
7. Визначення добової та разової кількості їжі дітям першого року життя.
8. Проведення підрахунку частоти дихання та пульсу, визначення їх характеру.
9. Проведення вимірювання артеріального тиску та його реєстрація.
10. Призначення і розрахунок доз ергокальциферолу з метою профілактики та лікування рахіту.
11. Одягання новонароджених.
12. Проведення туалету пупкової ранки.
13. Проведення ранкового туалету дитини грудного віку.
14. Узяття мазків з носа та зіва на мікрофлору.
15. Узяття калу для копрологічного та бактеріологічного досліджень, на яйця гельмінтів.
16. Узяття зіскрібка на ентеробіоз.
17. Проведення відсмоктування слизу з верхніх дихальних шляхів.
18. Проведення ШВЛ і закритого масажу серця.
19. Вимірювання температури тіла.
20. Проведення контрольного зважування.
21. Застосування міхура з льодом і грілки.
22. Проведення догляду за кувезом.
23. Проведення інгаляцій киснем та лікарськими препаратами.
24. Проведення промивання шлунка.
25. Поставлення лікувальної та очисної клізм.
26. Узяття крові на біохімічне дослідження.
27. Розведення антибіотиків і розрахунок дози.
28. Проведення ін’єкцій: підшкірних, внутрішньом’язових, внутрішньовенних.
29. Проведення гігієнічної та лікувальної ванн.
30. Підготовка сумішей для годування та годування дітей з ложки, через зонд.
31. Закапування крапель у ніс, вуха, очі.
32. Накладання зігрівального компресу на вухо, грудну клітку.
33. Накладання гірчичників, проведення гірчичних обгортань.
34. Уведення газовідвідної трубки.
35. Збирання сечі для загального аналізу, за Нечипоренком, Зимницьким, на вміст цукру.
36. Розкладання та видача лікарських засобів.

ПРИЙМАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ ЛІКАРНІ

У приймальному відділенні здобувачі освіти знайомляться з режимом роботи, правилами реєстрації пацієнтів, заповненням медичної документації; беруть участь у загальному огляді, проведенні антропометрії та санітарного оброблення пацієнтів (у тому числі з педикульозом), виконанні маніпуляцій, транспортуванні пацієнтів у відділення, приготуванні дезінфекційних розчинів.

Здобувачі повинні знати:

- санітарно-протиепідемічний режим приймального відділення;
- посадові обов'язки медичного працівника, накази та інструкції, які регламентують роботу приймального відділення;
- правила прийому і санітарної обробки пацієнта;
- приготування та застосування сучасних дезінфекційних засобів, правила зберігання та техніку безпеки під час роботи з ними.

Здобувачі повинні уміти:

- проводити санітарну обробку пацієнта
- проводити антропометрію;
- виконувати маніпуляції;
- транспортувати пацієнтів;
- готувати дезінфікуючі розчини.

Практичні навички:

- Заповнення документації приймального відділення.
- Вимірювання температури тіла.
- Вимірювання АТ.
- Вимірювання властивостей дихання.
- Приготування ванни .
- Допомога пацієнту при погіршенні стані під час приймання гігієнічної ванни.
- Проведення антропометрії.
- Проведення санітарної обробки хворого (повної або часткової).
- Проведення санітарної обробки хворого при педикульозі.
- Транспортування хворих у відділення.
- Приготування дезінфікуючих розчинів різної концентрації.
- Проведення проби на чутливість до анестезуючих засобів.
- Проведення в/ш, п/ш, в/м, в/в ін'єкцій.

5. Методи навчання

Студенти ОПП Лікувальна справа проходять виробничу практику на базах закладів охорони здоров'я міста і області під керівництвом безпосередніх керівників та методичного керівника. Практична підготовка студентів забезпечується методичними матеріалами (щоденники практики, інструкції, алгоритми виконання практичних навичок, тестові завдання, ситуаційні задачі), наочними засобами навчання для кожного циклу практики (презентації, відеопрезентації), інформаційним ресурсом циклової комісії, структурованими алгоритмами контролю знань та вмінь.

Самостійна робота під час проходження практики забезпечується методичними розробками з самостійної роботи, наочними засобами навчання (відеопрезентації,), інформаційним ресурсом комісії, тематикою самостійних робіт, структурованими алгоритмами контролю вмінь.

Підсумковий контроль проводиться після проходження практики у формі заліку, який проводиться після повного виконання програми практики.

6. Методи контролю:

- розв'язання типових і нетипових клінічних ситуаційних задач;
- контроль практичних навичок;
- звітним документом є щоденник практики, який містить текстовий і цифровий звіти про виконання програми практики;
- залік.

7. Критерії оцінювання

Оцінювання практичної підготовки здобувачів освіти складається з оцінки:
1) керівника від бази практики;
2) безпосереднього керівника практики від закладу освіти.

Поточне оцінювання практики

1) Оцінювання поточної успішності безпосереднім керівником практики від закладу охорони здоров'я проводиться щоденно за 4-ох бальною системою .

Таблиця 1

Критерії оцінювання поточних навчальних досягнень, знань та вмінь здобувачів

Оцінка	Критерії
5 (відмінно)	Виставляється у випадку, коли здобувач правильно та у повному обсязі виконує практичні завдання різного ступеню
4 (добре)	Виставляється у випадку, коли здобувач правильно та у повному виконує практичні завдання різного ступеню складності, але може допустити деякі неточності, відчуваючи складності лише у найважчих випадках.
3 (задовільно)	Виставляється здобувачу, який виконує практичні завдання, відчуваючи складнощі у простих випадках, допускаючи некритичні помилки.
2 (незадовільно)	Виставляється здобувач за умови, коли він виконує практичні завдання, допускаючи критичні помилки, не виконує практичні завдання.

Оцінка вноситься в щоденник кожного здобувача та засвідчується підписом безпосереднього керівника практики від закладу охорони здоров'я.

Таблиця 2

Звіт про відвідування та оцінювання практики

№ п/п	Дата	Відділення	Час початку практики	Час закінчення практики	Оцінка	Підпис безпосереднього керівника ЛПЗ
1.						
2.						
3.						
n						
Загальна оцінка:_____ Підпис загального керівника практики						

Загальний керівник від закладу охорони здоров'я після закінчення практики виводить одну середньоарифметичну оцінку

(**Оцінка** =сума балів/ n, де n- кількість днів практики)

2)Підсумковий контроль із виробничої практики проводиться з наступних дисциплін:

- ✓ Внутрішня медицина
- ✓ Хірургія з основами онкології
- ✓ Педіатрія

3) Оцінювання підсумкової успішності проводиться безпосередніми керівниками практики від закладу освіти (від 2 до 5 наведених критеріїв у табл.3)

Таблиця 3

Критерії підсумкового оцінювання навчальних досягнень, знань та вмінь здобувачів

Оцінка	Критерії
5 (відмінно)	Виставляється у випадку, коли здобувач своєчасно і правильно оформив звіт та щоденник практики , у правильній послідовності та у повному обсязі виконував практичні завдання різного ступеню, визначав показання та протипоказання до маніпуляцій, демонстрував навички спілкування з пацієнтом та догляд за пацієнтом після виконання маніпуляції.
4 (добре)	Виставляється у випадку, коли здобувач у правильній послідовності та у повному обсязі виконує практичні завдання різного ступеню складності, але може допустити деякі неточності, відчуваючи складності лише у найважчих випадках. які не впливають на кінцевий результат та стан пацієнта
3 (задовільно)	Виставляється здобувачу , який виконує практичні завдання, в яких порушено послідовність виконання практичної навички , але кінцевої мети досягнуто, допущенні помилки не завдають шкоди здоров'ю пацієнта
2 (незадовільно)	Виставляється здобувачу за умови, коли при виконанні послідовність навички порушено, бажаного результату не досягнуто, допущенні помилки, які можуть негативно вплинути на стан і здоров'я пацієнта чи призвести до виникнення ускладнення хвороби.

Завідувач навчально-виробничої практики під час складання підсумкового заліку практики виводить одну середньоарифметичну оцінку, враховуючи результат проходження практики в закладі охорони здоров'я. Перевага надається оцінці бази практики.

(**Оцінка** =сума балів/ n, де сума балів – оцінка загального керівника практики від закладу охорони здоров'я + оцінка викладача клінічної / n- кількість оцінок)

Оцінка вноситься в щоденник кожного студента та засвідчується підписом завідувача навчально-виробничої практики коледжу

8.ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

8.1.Перелік питань до заліку з виробничої практики з розділу «Внутрішня медицина».

1. Загальний аналіз крові, основні показники. Діагностичне значення в клініці внутрішніх хвороб.
2. Дослідження сечі (загальний аналіз, за методами Зимницького, Нечипоренка), основні показники, діагностичне значення. Дослідження мокротиння, калу, шлункового та дуоденального вмісту.
3. Електрокардіографія як метод діагностики захворювань серцево-судинної системи. Методика реєстрації електрокардіограми.
4. Інструментальні методи обстеження пацієнтів. Діагностичне значення рентгенологічного, ендоскопічного, ультразвукового методів дослідження.
5. Бронхіт (гострий і хронічний). Етіологія, патогенез, клінічні симптоми, перебіг, лікування, догляд за пацієнтами, профілактика.
6. Пневмонія, сучасна класифікація: етіологія, патогенез, клінічні симптоми, перебіг, ускладнення, особливості догляду за пацієнтами.
7. Бронхіальна астма. Етіологія, патогенез, класифікація. Клінічна картина нападу бронхіальної астми, лікування, догляд за пацієнтами.
8. Діагностика бронхіальної астми. Профілактика захворювання.
9. Туберкульоз легень. Етіологія, патогенез, класифікація, методи діагностики туберкульозу.
10. Характеристика клінічних форм туберкульозу легень, лікування, специфічна профілактика.
11. Сухий плеврит. Етіологія, основні клінічні симптоми, лікування, догляд за пацієнтами, профілактика.
12. Ексудативний плеврит. Етіологія, клінічні симптоми, діагностика. Лікування, догляд за пацієнтами, профілактика.
13. Бронхоектатична хвороба. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми, ускладнення. Діагностика, лікування, догляд за пацієнтами, профілактика.
14. Рак легень. Чинники, які сприяють розвитку раку легень, клінічна картина залежно від локалізації пухлин. Методи діагностики хвороби та лікування пацієнтів, особливості догляду за ними.
15. Ревматична хвороба. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічні симптоми, прогноз, діагностика, лікування, профілактика захворювання та його загострень.
16. Гіпертензивна хвороба та симптоматична артеріальна гіпертензія. Етіологія і патогенез, класифікація, основні клінічні симптоми, діагностика захворювання, принципи лікування.
17. Гіпертензивний криз, класифікація, клінічні симптоми, невідкладна медична допомога.
18. ІХС. Стенокардія, клінічна класифікація, характеристика нападу стенокардії, надання невідкладної медичної допомоги при нападі стенокардії.
19. Інфаркт міокарда. Варіанти перебігу. Ускладнення інфаркту міокарда.
20. Інфаркт міокарда. Клінічні форми. Невідкладна медична допомога, транспортування пацієнта.

21. Гостра лівошлуночкова недостатність. Причини, клінічні симптоми, принципи невідкладної медичної допомоги.
22. Гостра судинна недостатність (непритомність, колапс, шок). Причини, клінічні ознаки, надання невідкладної медичної допомоги.
23. Хронічна серцева недостатність. Клінічна класифікація, основні клінічні симптоми залежно від стадії, лікування, догляд за пацієнтами.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Проведення термометрії, записування результатів в температурному листку.
2. Дослідження артеріального пульсу, його характеристика, реєстрація.
3. Вимірювання артеріального тиску, його оцінка, реєстрація.
4. Визначення частоти, глибини, ритму дихання, оцінка отриманих даних.
5. Підготовка пацієнтів до:
   - збирання сечі для загальноклінічного аналізу, на наявність глюкози, кетонових тіл, визначення рівня діастази, аналізів сечі за Нечипоренком, Зимницьким;
   - збирання калу для бактеріологічного дослідження, на яйця гельмінтів, приховану кров;
   - гастроскопії, бронхоскопії, ректороманоскопії, колоноскопії;
   - УЗД органів черевної порожнини;
   - рентгенологічних досліджень органів травного каналу, нирок;
   - плевральної та абдомінальної пункції.

6. Реєстрація електрокардіограм, проведення пневмотахометрії, спірографії.
7. Підготовки маніпуляційного стола до роботи.
8. Проведення діагностичної проби на індивідуальну чутливість до лікарських засобів.
9. Розведення і розрахунок дози антибіотика.
10. Виконання ін'єкцій внутрішньошкірних, підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних вливань.
11. Заповнення системи одноразового використання інфузійним розчином.
12. Узяття крові із вени для імунологічних, біохімічних та бактеріологічних досліджень.
13. Проведення дезінфекції, передстерилізаційного очищення виробів медичного призначення.
14. Проведення контролю якості передстерилізаційного очищення виробів медичного призначення на наявність залишків крові та мийних засобів.
15. Промивання шлунка.
16. Проведення фракційного та дуоденального зондувань.
17. Поставлення клізм: очисної, сифонної, олійної, лікувальної.
18. Проведення катетеризації сечового міхура.
19. Техніка користування функціональним ліжком.
20. Заміна натільної та постільної білизни лежачому пацієнту.
21. Годування тяжкохворого.

22. Обробка шкіри, профілактика пролежнів.
23.Подавання судна, сечоприймача та їх дезінфекція.
24.Накладання зігрівального компресу.
25.Техніка застосування медичних банок.
26.Техніка накладання гірчичників.
27.Подача кисню з кисневої подушки.
28.Техніка користування дозованим аерозольним інгалятором.
29.Застосування грілки та міхура з льодом.
30.Узяття мазків із зіва та порожнини носа.
31.Збирання мокротиння для дослідження.
32.Підготовка зондів, катетерів, наконечників до маніпуляції.
33.Приготування розчинів хлорного вапна, хлораміну, сучасних дезінфекційних розчинів.
34.Виписування, облік і зберігання сильнодіючих, наркотичних та отруйних речовин згідно з чинними наказами.
35.Констатація смерті, правила поводження з трупом.

8.2.Перелік питань до заліку з виробничої практики з розділу «Хірургія з основами онкології».

1. Оброблення рук методом С-4.
2. Оброблення рук за методом Спасокукоцького-Кочергіна.
3. Оброблення рук стериліумом та іншими сучасними препаратами.
4. Надягання стерильного халата та рукавичок.
5. Надягання стерильного халата та рукавичок на хірурга.
6. Зупинення артеріальної кровотечі з верхньої третини плеча.
7. Зупинення артеріальної кровотечі з нижньої третини плеча.
8. Здійснення пальцевого притискання плечової артерії.
9. Проведення провідникової анестезії за Лукашевичем—Оберстом.
10. Надання допомоги при гострій затримці сечі.
11. Механічна травма живота. Діагностика. Надання допомоги.
12. Накладення пов’язки “лицарська рукавичка”.
13. Накладення пов’язки “рукавичка”.
14. Накладення пов’язки Дезо.
15. Накладення колосоподібної пов’язки на плечовий суглоб.
16. Накладення пов’язки “чепець”.
17. Накладення пов’язки “шапка Гіппократа”.
18. Накладення пов’язки “вуздечка”.
19. Накладення пов’язки на очі.
20. Накладення косинкової пов’язки в разі ушкоджень різної локалізації.
21. Визначення групи крові за допомогою стандартних сироваток.
22. Визначення групи крові за допомогою цоліклональних реагентів.
23. Визначення резус-належності експрес-методом.
24. Проведення проби на індивідуальну сумісність.
25. Проведення проби на резус-сумісність.
26. Визначення придатності крові та її препаратів до переливання.

27. Підготування медичних інструментів для венесекції.
28. Підготування медичних інструментів для первинної хірургічної обробки рани.
29. Підготування медичних інструментів для трепанації черепа.
30. Підготування медичних інструментів для операції на кінцівках.
31. Підготування медичних інструментів для скелетного витягання.
32. Підготування медичних інструментів для розтину гнояка.
33. Підготування медичних інструментів для ампутації кінцівок.
34. Підготування медичних інструментів для трахеостомії.
35. Накладання вузлових швів.
36. Зняття вузлових швів.
37. Проведення перев'язки асептичної рани.
38. Проведення перев'язки рани з анаеробною інфекцією.
39. Проведення перев'язки рани в стадії гідратації.
40. Проведення перев'язки рани в стадії дегідратації.
41. Надання допомоги в разі відкритого пневмотораксу.
42. Надання медичної допомоги в разі перелому ключиці без зміщення відламків.
43. Надання медичної допомоги в разі перелому діафіза правого плеча.
44. Надання медичної допомоги в разі перелому кісток передпліччя в середній третині.
45. Накладання медичної гіпсової пов'язки в разі перелому кісток передпліччя в типовому місці.
46. Надання медичної допомоги в разі перелому стегна.
47. Надання медичної допомоги в разі перелому кісток гомілки.
48. Надання медичної допомоги в разі опіку кисті.
49. Надання медичної допомоги в разі перелому кісток таза.
50. Здійснення суб'єктивного та об'єктивного обстеження хворого.
51. Проведення профілактики правцю у щепленого та нещепленого пацієнта.
52. Виготовлення перев'язного матеріалу (марлева кулька, серветка, турунда).
53. Здійснення передстерилізаційної обробки хірургічного інструментарію.
54. Проведення премедикації хворому.
55. Проведення реанімаційних заходів на муляжі.

8.3.Перелік питань до заліку з виробничої практики з розділу «Педіатрія».

1. Анатомо-фізіологічні особливості новонародженого. Характеристика та ознаки.
2. Фізіологічні стани новонароджених.
3. Характеристика та ознаки недоношеного новонародженого.
4. Функціональні особливості органів і систем недоношеного новонародженого. Вигодовування та зігрівання.
5. Фізичний розвиток дитини.
6. Анатомо-фізіологічні особливості нервової системи. Нервово-психічний розвиток дитини.
7. Характеристика грудного вигодовування. Переваги грудного вигодовування.

Види й терміни введення підгодовування.

8. Характеристика змішаного вигодовування. Протипоказання й утруднення при грудному вигодовуванні.
9. Характеристика штучного вигодовування. Молочні суміші. Гіпогалактія та її профілактика.
10. Харчування дітей віком понад 1 рік. Контроль за харчуванням у дитячому дошкільному закладі.
11. Анатомо-фізіологічні особливості шкіри. Захворювання шкіри в новонародженого.
12. Хвороби пупка. Лікування. Догляд.
13. Асфіксія новонароджених. Клінічна картина. Лікування. Догляд. Профілактика.
14. Пологові травми. Внутрішньочерепна пологова травма. Клініка. Лікування. Догляд. Профілактика.
15. Гіповітамінози. Рахіт. Етіологія. Клінічна картина.
16. Анатомо-фізіологічні особливості кісткової системи. Профілактика і лікування хворих на рахіт.
17. Гіпокальціємічний синдром. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
18. Гострі розлади травлення у дітей раннього віку. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
19. Аномалії конституції. Ексудативно-катаральний діатез. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
20. Анатомо-фізіологічні особливості ротової порожнини. Стоматит. Клінічна картина. Лікування. Догляд. Профілактика.
21. Аскаридоз. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
22. Ентеробіоз. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
23. Трихоцефальоз. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
24. Анатомо-фізіологічні особливості органів дихання. Стенозувальний ларинготрахеобронхіт. Етіологія. Клінічна картина. Невідкладна медична допомога.
25. Фолікулярна ангіна. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Догляд. Профілактика.
26. Гострий бронхіт. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
27. Анатомо-фізіологічні особливості легень. Гостра пневмонія у дітей раннього віку. Етіологія, клінічна картина, лікування вогнищевої пневмонії. Догляд.
28. Особливості перебігу пневмонії у новонароджених і недоношених новонароджених. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Догляд.
29. Бронхіальна астма. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Диспансерний нагляд.
30. Анатомо-фізіологічні особливості органів кровообігу. Природжені вади серця, судин. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
31. Ревматизм. Характеристика. Етіологія. Класифікація. Лікування. Догляд. Профілактика.
32. Геморагічний васкуліт. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.

33. Тромбоцитопенічна пурпура. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
34. Гемофілія. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
35. Носова кровотеча. Невідкладна медична допомога на догоспітальному етапі.
36. Проведення антропометрії.
37. Визначення добової та разової кількості їжі дітям першого року життя.
38. Проведення підрахунку частоти дихання та пульсу, визначення їх характеру.
39. Проведення вимірювання артеріального тиску та його реєстрація.
40. Призначення і розрахунок доз ергокальциферолу з метою профілактики та лікування рахіту.
41. Одягання новонароджених.
42. Проведення туалету пупкової ранки.
43. Проведення ранкового туалету дитини грудного віку.
44. Проведення профілактичних щеплень.
45. Проведення проби Манту, реєстрація та оцінка.
46. Узяття мазків з носа та зіва на мікрофлору.
47. Узяття калу для копрологічного та бактеріологічного досліджень, на яйця гельмінтів.
48. Узяття зіскрібків на ентеробіоз.
49. Збирання сечі для загального аналізу, за Нечипоренком.
50. Вимірювання температури тіла.
51. Проведення контрольного зважування.
52. Узяття крові на біохімічне дослідження.
53. Розведення антибіотиків і розрахунок дози.
54. Проведення ін’єкцій: підшкірних, внутрішньом’язових, внутрішньовенних.
55. Відсмоктування слизу з верхніх дихальних шляхів.
56. Проведення ШВЛ і закритого масажу серця.
57. Застосування міхура з льодом і грілки.
58. Проведення догляду за кувезом.
59. Проведення інгаляцій киснем та лікарськими препаратами.
60. Проведення промивання шлунка.
61. Поставлення лікувальної та очисної клізм.
62. Закапування крапель в ніс, вуха, очі.
63. Накладання зігрівального компресу на вухо, грудну клітку.
64. Накладання гірчичників, проведення гірчичних обгортань.
65. Уведення газовідвідної трубки.

9.Рекомендована література

Основна:

1. Бондаренко А.Д. Навчально-методичний посібник із терапії. — К.: Б. в., 2003.
2. Єпішина А.В. Внутрішні хвороби. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2005.
3. Нейко Є.М., Боцюрко В.І. Внутрішні хвороби. — К.: Здоров'я, 2000.
4. Середюк Н.М. Внутрішня медицина. — К.: Медицина, 2006.
5. Швед М.І., Пасєчко Н.В. Терапія. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2007.
6. Кіт О.М., Ковальчук О.Л. Хірургія. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2004.
7. Кондратенко П.Г. Хірургія. — К.: Медицина, 2009.
8. Оскретов В.І. Загально-хірургічні навички. — Н. Новгород: НГМА, 2002.
9. Черенько Н.П., Ваврик Ж.М. Загальна хірургія. — К.: Здоров'я, 2000.
10. Белебезьєева Г.І. Інтенсивна терапія в педіатрії. — К.: Медицина, 2008.
11. Капітан Т.В. Пропедевтика дитячих хвороб з доглядом за дітьми: підручник. — Вінниця — К.: Б.в., 2002. — 719 с.
12. Курдюмова Н.О., Поліщук Т.Г. Практикум з педіатрії в модулях. — К.: Медицина, 2011.
13. Поцюрко Р.І. Невідкладні стани в педіатрії: навч. посіб. — К.: ВСВ "Медицина", 2010.
14. Тарасюк В.С., Адрієвський І.Ю. Педіатрія в модулях: навч. посіб. — К.: Медицина, 2008.
15. Ткаченко Д.А., Поцюрко Р.І. Педіатрія з курсом інфекційних хвороб та основами імунопрофілактики. — К.: Медицина, 2009.

Допоміжна:

1. Кузьмін В.Д. Довідник домашнього лікаря. — М.: Астрель, 2000.
2. Мостовий Ю.М. Сучасні класифікації та стандарти лікування розповсюджених захворювань внутрішніх органів. — Вінниця , 2011.
3. Шідловський В.О., Захариш М.П. Факультетська хірургія. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2002.
4. Гнатюк О.І. Клінічна гематологія дитячого віку. — Вінниця: Глобус-преса. 2009. — 160 с.
5. Гнатюк О.І., Попов В.П. Кардіологія дитячою віку. — Вінниця: Глобус-преса, 2009. — 180 с.
6. Денисенко О.В. Інфекційні хвороби в модулях. — К.: Медицина, 2009. —166 с.
7. Капітан Т.В. Пропедевтика дитячих хвороб з доглядом за дітьми: підручник. — Вінниця — К.: Б.в., 2002. — 719 с.
8. Касевич Н.М., Шаповал К.І. Охорона праці та безпека життєдіяльності медичних працівників: підручник. — К.: Медицина, 2007.